

GOD

EEN GEDICHT
DOOR
A. VAN COLLEM

GOD

GOD

EEN GEDICHT
DOOR
A.VAN COLLEM

MCMXXX
N.V. EM. QUERIDO'S
UITGEVERS-MIJ.
AMSTERDAM

EEN BOEK VAN TWIJFEL EN OVERGAVE,
BEVESTIGING EN ONTKENNING, ZELF-
INKEER EN VERHELDERING

AAN MIJN KINDEREN

GOD

De dag stond stralende, gesponnen klank,
De hemel lag, schedel van God, vol wonderen,
De zee zette zich om, en goot zich uit,
En joeg zich op, en stond, en bolderde.

Het was al vreugd', een mild geraas ging uit
Van golven, die de castagnetten sloegen,
Van wolken, die het zijd gewaad verschoven,
Van onzichtbare strijkers door het Ruim.

De aarde lag, een weggedokene,
En luisterde, en ademde verstild,
In overgave naar het warende,
Niet eindigende klankenwonder Gods.

Dit was dus God, het in elkander over —
Schuiven der verschijnselen, tot eene
Rustigheid en onbedwingbaar lèts,
Dat kolkte en kastijdde zoet en fel.

En boog zich dalende tot de zeer kleine
Verschijnselen, die het met hand aan stiet,
En fluisterde, noem mij, met veel en stem
En zing mijn duizendvoudig wezen, duizendvoudig.

Dan ook, ontken mij, zoo gij kunt, ontken
Uit haag en poel en vliet, mijn ademtocht,
Doorheen de beukenbosschen glijdt mijn lach,
Wanneer gij opwaarts kijkt, zie ik u aan.

Herleve mijn gestalte in uw woord,
Stijge mijn adem op uw adem uit,
Beitel met handen mijn gestaltenis,
Zie, hoe ik beeld mijzelve in u uit.

Zie in den schedel van mijn hoofd, den hemel,
Zie het oneindige van mijn gelaat,
Waarachter mijn gedachten, de pleiaden
Zonnen en maangestalten cirkelen.

Denk niet aan liefde, nu gij in mij ziet,
Aan liefde voor het dier, de vrouw, het kind;
Wat is menschengebed en zieleriep
Mij, die zijn wezen in cyklonen uit,

In zoneclipsen, teisterende zeeën,
In avondstilte en het voos getik
Van een geluid, dat langs de bergen klukt,
En lokt de diepte in, den wandelaar.

Gij moogt niet spreken van de liefde God's,
Van Hoogen Wil, of Goedertieren — Iets;
Gij maakt abstractieën, zij zijn ontstaan
Uit een verschrikt onevenwichtig brein.

Zij zijn ontkomen uw onrustig hart,
Geademd uit eene verlangenssfeer;
Gij moet Mij niet verlangen. Gij moet zijn
Een evenwichtige met het heelal.

En ook niet vragen moet gij, — Antwoord is
In alle eeuwigheid bereids gegeven
Door plant, en dieren, zee, en zon, en bloem; —
Gij moet maar zijn een stil verwonderde.

Het onafzienbare God's lichaam is
Alom waarheen gij ziet, omlaag, omhoog,
In de oneindigheid der woeste wateren,
In de verschrikte teekens aan de locht.

God ziet u niet. Hij denkt niet aan uw zijn,
En gij, noch ster, noch zon, zijt de dienaren
God's, noch een der teekens van zijn macht,
Gij zijt organen van Zijn machtig lijf.

Zoo zie ik God, mijn God, ik aardeling,
En tast Hem aan, Hij grijpt, en ik weer af,
Ik weet dat Hij mij eenmaal komt vernielen,
Intusschen leef ik, en ik ga Hem aan.

En hij is mijn domein, ik speel in Hem,
Ik geef hem namen, maak een beeld van steen,
Van hout, van purperen jaspis, of jade
Van het visioen dat zijn Al-lijf mij schenkt.

Nooit eindig ik, want zijn oneindigheid
Zendt altijd nieuwen adem naar mij uit,
Buigt zich tot klanken op mij heuvelzwaar,
Of maakt mij luchtig als een koepeling.

Hij jaagt mij op en ziet niet naar mij uit,
Maar ik zie Hem, ik lach zijn zeeën aan,
Zijn bergen en rivieren en den schat
Zijner kleinoodiën aan 't firmament,

Mij is bekend, dat in Zijn blinden wil
Hij mij kan zwaaien weg in 't tijdelooze,
Kan spouwen met zijn bliksemende zwaard,
Begraven in het zand eener woestijn.

Maar wat mijn God niet kan, kan ik, mij voelen
Een sidderaaltje in het bevend Al,
Dat zich verblijden mag met zijn genooten,
En voelt des levens klop in hen rondgaan.

Hij is te groot voor dit, — soms dunkt het mij
Of Hij van uit de hemelen neerkijkt
Een fronsende, met half geloken oogen;
Maar ook dit beeld is waan — want Hij is meer.

Wij kunnen dit ver wezen niet benaderen,
Het zwijgen houdt ons spreken ingevat,
Deze onmeetbaarheid bestijgt ons beeld,
Deez' stilte weert de klanken van het woord.

Indien God spreken wilde, Hij besloeg
Zooals een damp de landen, onze stemmen,
Wanneer de klank, die uit Gods keelkop waait
Ons naderde, wij werden niet te zien.

En Hij is goedertieren, noch genadig,
Maar neemt ons op, gebiedt den stormwind: Scheur
Dezen aardeling van mij uiteen — En roept
Den aardeling: scheur gij den storm.

Hij jaagt de menschen aan, de zee, het vuur,
Hij roept de boomen uit gesmeede gronden,
Hij legt de landen naakt, Hij vouwt ze saâm,
Hij maakt de asch tot mensch, den mensch tot asch.

Ik asch, ik vind behagen in mijn God,
Ik hef mijn kleinen schedel naar Hem op,
Ik loop Zijn wezen in, ik buig mij neer,
Ik tast de plekken van Zijn lichaam aan.

Ik ga in Hem, Hij legt zich voor mij uit,
Ik kijk in Zijne onafzienbaarheid,
Ik grijp met handen naar de Zee, de Zon,
In iedere hand is Zijn zelfstandigheid.

Ik eet Hem met mijn oogen, en Hij komt

Op woord en klanken mijnen adem uit,
Ik schrijf Zijn Naam, en Hij staat op tot mij
Te kijken uit de teekens mijner hand.

Ik zie het bevend zilver Zijner lucht
Beloopen door zijn vonkende signaal,
Ik zie de wolken zweven, zijn gedachten,
De hemel is de holte van zijn hoofd.

Een adem van Hem uit, gaat tot mij in,
Mijn ooren hooren zijn aanfluistering,
Ik word verheugd met wat ik zie van Hem
Aan heerlijk in mijn binnenste geschieden.

Ik ben de losgewoelde van zijn lijf,
Een wonder tusschen vele duizend wonderen,
Ik eet van Hem, en Hij eet ook van mij,
Ik scheur van Hem, en word door Hem gescheurd.

Zijne organen mijn genooten, plant en dier,

Het altijd stroomend bloed van Hem, de zee
De hevelingen van zijn adem, wind,
Zij nemen mij tot zich, en ik neem hen.

Hij voedt mijne gedachten met het spel
Zijner gedachten, zon en maan en ster,
De bergen, de afgronden, en de school
Der schubbige bewoners zijner zee.

Ik leef het welbehagen van een dier,
Dat zich in Hem bewust geworden is,
En ik verheug mij bij het tafereel
Dat Hij ontrolt, mij medespelende.

Soms denk ik, waar ik in Zijn ochtend zie,
God is verheugd, de teedere wolken schrijven
Blijde gedachten aan het eindloos ruim,
Van zijn verstilden koepelenden schedel.

Of in den laten avond, als de stoet

Der myriaden sterren wachtend staat
Aan 't zwart fluweel van zijn gedachtetafel,
Denk ik, nu telt mijn God zijn wereld uit.

Ik denk altijd aan U, ik ga in U
Een priester en leviet in uwen dienst,
En ik verricht het hoog gebed tot U,
Bij 't luisteren naar den vogel en de beek,

Een glimlach overvaart mij, nu ik denk,
Dat ik U eigenschappen wou toekennen,
En Vader noemde, een Barmhartige,
Genadenrijke, en het Alziend Oog.

Ik kleine knechtje, rake nog niet met
Het einde van mijn woord, aan Uw begin;
Ik ben een fluisterding in 't labyrinth
Van Uw oneindig lichaam, de natuur.

En nochtans zoek ik U, en wil U zien,
Zijt Gij de Geest van 't gistend overgaan
Aller verschijnselen in cirkeling
Formeerende dit bevende heelal.

Zijt Gij de Enkelmachtige, die saam
In eenen greep houdt het heelal gespannen,
Wiens adem deze wereldstof uitzendt,
De geest uit wien het wereldbeeld gewerd.

Of zijt Gij de Essence zelve dezer
Stof, een damp die uit hun wervelingen
Kokend zich vastzet in des menschen brein
Tot beeld, — het nooit geziene beeld van U.

Zijt Gij de energie, zijt Gij het licht?

Het licht zingt in het dier, de plant, den boom,
Het zingt in hei, en haag, en oeverzoom,
In steen, en klei, en struik, en lisch, en riet,
Het licht zingt in het licht, en weet het niet.

De plant, het dier, de hei, het veen, de poel,
Zij lichten en zij zingen zonder doel,
De struik, de haag, de klei, de vonkelsteen,
Waarom zij zingen, van hen, weet niet een.

Men zegt zij zingen God, weet nu de plant,
De hei, de steen, het dier van zee en land,
De poel, de struik, de klei, de vaart, het riet,
Dat zij God zingen in hun lichtend lied.

En ik die hen beschrijf, de wichelaar,
Nakomeling, en zingende barbaar,
Die meent een lied te dichten tot God's eer, —
Ik weet zooveel het licht weet, en niet meer.

Soms denk ik dat het licht iets openbaart,
Alsof een stem daaruit te spreken vaart,
Ik luister, en mijn hand schrijft dan het woord;
God ligt verholten in een ander woord.

Ik weet, en ik weet niet, wat ik bedrijf,
Ik zie dat ik een simpel woord neerschrijf,
En voel mijn hand bewogen als een riet
Maar wat mijn hand bewoog, dit weet ik niet.

Ik schrijf, zooals de hei schrijft en de poel,
Zichzelven schrijven zij, en zonder doel,
Ik schrijf omdat het in mij heeft gelicht;
En zie mijn woorden worden tot gedicht.

Wie zijt gij God — zijt Gij een roep.
Een droeve klucht, het spel van mijn verbeelden?

Soms denk ik Gij zijt niet, en ik sta leeg
Van U, en weet U de afwezige.

Dan weer kartelt in mij de vraag „Wellicht,
Ontkent gij Hem, en leeft Hij in uw hart,

En klopt u aan en zegt uw hand „Beschrijf
Wat ik uw hand toeken van mij te schrijven.

Ook denk ik, „Gij zijt niet, — wij maken U, —
Maar is er in dit maken iets van U?

Ik heb mijn God gemaakt, mijn fetisch, mijn toevlucht,
Mijn vaderlijk tehuis, de tent waarheen ik vlucht,
Mijn zelfgemaakt bestel, mijn liefdevol gebod,
Mijn Jezusbeeld, mijn Jah, en Zebaoth.

Ik heb Hem toegekend het Albestuur,
Handspreiing over land en zee en vuur,
Ik buig mij voor mijn hoogen Hemelheer,
De over mij gebogene ziet neer.

Ik zing van Hem, „o Licht in duisternis”
Ik zeg, dat Hij de Heer der wereld is
Dat al wat leeft, de vonk is zijner zon,
Dat uit zijn hand de mensch te zijn begon.

Maar dan verhef ik mij en grijp Hem aan,
Den Schepper, dien ik zeide te bestaan,
En zeg dat Hij niet is, en wisch Hem uit; —
En nochtans brandt in mij Zijn hoog geluid.

Is daar dan iets van Uw zangspel in mij
In ons, een klankgeschenk, een tooverij,
Een niet te grijpen iets, een wijkend beeld,
Een ongeziene die het ruim bespeelt.

Zijn lucht, en aarde, zee, en firmament,
Geheel dit Al, grotesk het instrument,
Dat in de handen heeft, van Een, die is,
Van alles iets, van niets gelijkenis.

En hoe is Hij geboren, wie heeft Hem
Geschonken oog, en hand, en wil, en stem,
Wie droeg de weeën waaruit is ontstaan
Hem dien wij danken, wien wij bidden aan.

Wie heeft Hem toegekend „Uw wil beveel
De loop der Zon, uw hand make de keel,
Der donkre aarde ope', opdat koom
Uit haren ingewand, gediert' en boom,

En mensch, en bloem, en vuur, en zoet gekleur,
En klank, en wisselbeeld en veie geur; —
Wie heeft Hem toegekend de Heer te zijn
Van al het zijn, de Vonk, het Cristallijn?

Uit onze weeën is een God geboren,
De menschheid baarde Hem, Hij is haar beeld,
Hij is de opgestegene uit koren
Van een verlangen dat Hem heeft geteeld.

Uit ons verlangen God zijt gij geboren
Uit een begeeren naar de eeuwigheid,
Wij wilden eeuwig zijn, ons werd beschoren
Op deze aarde de kortstondigheid,

Toen maakten wij U Heer, en uit den hoorn
Onzer muziek bij noen en avondtijd,
Schalt uwe naam, waarin wij gaan verloren,
Om te herleven in uw eeuwigheid,

God is een sprookjeshof, waarin gegaan
De menschen zijn, en altijd zullen gaan,
Zij, kinderen eener vreemde werkelijkheid.

De smalle paden van dit wijde woud,
Zoo oud als menschheid, werden dicht betreden;
Er liggen wapens, boeken en sandaal.

Tenten, geraamten en een katafalk,
En mausolea waarin achterbleef
De scherve van een steen, gebroken beeld.

Er is een open ruim, gewijde plek,
Met boominplanting bij een heuvelrug,
Astarte vlijde zich daarop tot U.

Langs diepe voren eener blauwe grot,
Woei eertijds tongbeweging eener vlam,
Waaruit ontstond het paradijsverhaal.

Ook liggen er de rotsen en een baai
Waarin het koperen gelaat van Dagon glom,
Die eerstgeboren menschenvrucht verslond.

Op gindsche heuvelen, bergen van stank,
Rookten de offers, man, en vrouw, en kind,
Eener U toegewijde menschenstam.

Binnen het paarse woud, verkoold, een groep
Van bramen, waarin eertijds Uwe stem
Aan Mesoe uit Egypt, zich openbaarde.

En verder, kerkstuk, altaar, en een kruis,
Waraan een neergewenteld menschbeeld hing,
Getooid de naakte, met een doornenkroon!

En bloed, rivieren bloed, stroomden voorheen
Langs gindschen, nu reeds pulverigen grond;
Er stijgt herinnering aan menschen-brand.

Geheel dit somber woud, in blauwen gloed
Staat het, en damp van het gevloeide bloed,
Waarmee de menschheid schreef den naam van God.

God is een sprookjeshof, waarin wij gaan
Verdwaald, en wiens onwerkelijkheid,
Gezien wordt met de oogen van een kind.

Gij zijt niet, zeker Gij zijt niet
Maar waarom roemen U de volkeren
Met woord, en beeld, en klank, Gij die niet zijt.

Zijt Gij van hun het beeldende vermogen,
En neemt Gij iedere gestalte aan,
Omdat Gij iedere gestalte zijt.

Ik die een vrager ben en een antwoorder,
Ik zeg U „Gij zijt niet” — Gij zwijgt; —
Ik zeg van U „Gij zijt” — Gij zwijgt.

Zijt Gij de huivering mijner organen,
In oproer, wanhoop, of ontsteltenis;
Zijt Gij de tergende, die Zich niet zegt.

Is U én dood én leven om het even
En de gesprekken van den kleinen mensch,
Hoort Gij ze aan? — Waarin stelt Gij belang?

Eeuwen hér zocht hij U, en ziet U niet
En vindt U niet in tijd en ruim! Zijt gij te groot,
Gij die niets zijt, tenzij Gij alles zijt.

Ik denk mij U als het oneindig lijf,
Dat zonnen, manen, sterren en kometen,
En duizend werelden, suizende voort,
Gebannen houdt in eindeloozen greep.

En ik daarin een vlammetje, bereid
In uwe paarse eeuwigheid te branden,
En werpen van mij af een korrel licht,
Die d'omtrek van uw groote lijf aangloeit.

O mijn genooten, vloeien wij te zaam,
Tot opstijgt uit ons allen, laaiende,
De vlam, die 't binnenste van God ontdekt,
En zijn gelaat benadert met haar licht.

Toen was daar een, die antwoord gaf, hij sprak:

De zee vraagt niet naar God, zij loopt haar baan,
De aarde roept Hem niet, zij cirkelt voort,
De ongetelde koepelen des ruims
Houden hun zweving vast, en vragen niet.

Het dier vraagt niet naar God, het gaat zijn weg,
Het weet zichzelf in het eindelooze,
Beklaagt zich niet, en speurt, en denkt, zich ziet,
En algeheel leeft het zijn leven uit.

Konden de boomen spreken, niet één sprak
Van God, de grassen niet, de vonkelsteen,
De wolken niet, het korrelige licht,
Noch eenen der atomen in het Ruim.

Geen Godshand strijkt langs wolkenvelden glans,
Geen schemer valt uit God neer op de velden,
Noch wordt de zon gestooten door zijn vuist,
De pluimen van den ochtend zijn niet Hem;

En 't helder rinkelende water, ruischt
Niet, wijl zijn adem het heeft aangezongen,
De bloem werd niet geopend door zijn hand,
Noch werd de zee cristal wijl hij omvoer.

Binnen het bevend Al, geworpen is
Binnen den schemer naar den nacht, en morgen,
Binnen de sidderingen van het Al
Door ons wij vragenden, den naam van God.

De zwijgende, bespreekt Hij het heelal,
Vernedert Hij de zee, Hij wijkende,
Ontwerpt Hij vormen, Hij een vormelooze,
Ontstaat uit zijn onzichtbaarheid het licht?

Is Hij een Denker die zichzelf denkt,
Een Stoffelooze die de Stof uitdeelt,
De beeldende, ontstaan uit niets, uit niets,
De Scheppende, die heeft zichzelf geschapen.

Een God, een vóór-uit denkende, beschikkende,
Die het ervaren in zich zelf ervoer,
Vóórdat ervaring was — God's wezen is
De groote schepping van den kleinen mensch,

Uit zijn ervaringen heeft hij getild,
Uit zijn verwachtingen te zaamgesteld
Uit zijn verlangsferen opgetrokken,
Uit zijn kortstondigheid: „Het Eeuwige.”

Hij wilde eeuwig zijn de mensch, en schiep
Het Eeuwige, hij wilde heerschend zijn,
En schiep het heerschende, hij wilde smetloos zijn
En schiep de gouden mythe van een God.

Dit sprak de stem, en ik bedacht, misschien
Is er nochtans van God's bestaan in ons
Diep weggescholen eene mogelijkheid,
Er is een stil gezang, een toegelooopen
En dan weer van ons wijkende verschiet,
Er is in ons de buiging van een lied
Dat worden wil en nog geen woorden weet,
Maar zich verheffen gaat en zich bekleedt
Met kleuren en gewaden die de lucht
Aanneemt, wanneer een milde nachtwind zucht
Doorheen het Ruim en blaast de vliezen aan
Der hoogen koepeling waarin de sterren gaan
In optocht met muziek, waarheen, tot wien?

Er is een mogelijkheid — er is een drang
In hand en hoofd, alsof gij het behang
Des wijden hemels moest vaneeneschuiven,
En zien of in het waaiende verblijf
Niet een gestalte stond, een Hemelheer,
Uit wien de wereldstelsels komen neer,
Wiens mond bevelen spreekt, waaruit ontstaat
De schemer, nacht en dag, en dageraad;
Uit woorden zwevend heen uit zijn genâ,
En gij ontvangt ze, en gij spreekt ze na,
En wederom ontstaat uit u een schemering —
Een morgen, nacht, en dag; — gij ziet de hemelkring
Waarin de sterren vonken, en de zon,

De diamant des hemels, de lichtbron
De ring die God om zijnen vinger draagt;
Gij ziet, en gij zijt niet, gij vraagt en gij
Vraagt niet, en weifelt.... maar onzekerheid
Stroomt zoet in u; — zij is de mogelijkheid.

Er is de mogelijkheid....
De hooge Vrouw, zij is nog niet verschenen,
En gij verwacht haar —, Om u henen,
Leeft d'avondlucht haar oude kleuren uit,
Gij zijt verstild. — Gij wacht uw jonge bruid,
Haar zonnende gezicht, haar fijn gerucht,
Zij is uw heil, zij is voor u de vrucht
Waarin gij u begeven wilt, zooals de bij
Diep zingend in de kelk der akolei;
Zij is uw heftig, uw hartstochtelijk begeer
Zij is voor u het zijnde, niets is meer;
Zij heeft u van uzelfven losgemaakt,
En geeft zich aan u terug, wanneer gij raakt
Haar wangen aan, haar bevend lippenpaar,
Zij zegt u, dat gij zijt alleen van haar;
En zij bezit u, — en dan plotseling
Neemt zij zich van u weg, en wordend vreemd,
Verliest zij zich binnen een vluchtend iets,
Dat van u beiden is een wolk, het vluchtend iets,

De geur, de stijging, het stil vlamvend bosch,
De wemeling, waarin gij beiden los
Gij van uzelf u tezamen vindt
Binnen een wereld waarin zal ontstaan
Uw beider wezen tot nieuw voortbestaan,
Een nieuwe mensch, een nieuwe werkelijkheid,
Een hogere.... Er is de mogelijkheid.

Wanneer gij zuiver zijt, wil ik u schenken
Van het natuurgebeuren een inzicht,
Gij zult vernemen wat de boomen denken,
Gij zult de klank bereiken van het licht.

Wanneer het avond wordt, en om u henen,
De dingen staan zichzelve ongewis,
Zal ik uw ziel de openheid verleen, en
Te mogen volgen hun geschiedenis.

Wanneer gij hebt geleerd, in u te hooren
De stilte, en der bladeren mompeling,
Zal ik uw stem opnemen in de koren,
Van zee en aarde, zon, en manekring.

Niets van wat naar u opheft zijne gestalte,
Maak' u bevreesd met muil of loerend oog,
Gij weegt der dingen bevende gehalte,
Gij ziet wat hun aanwezig-zijn bewoog.

De dood is niet voor u, noch is het leven,
Een tusschen beide wordende zijt gij,
Gij weet u stervende, en moogt beleven,
De wording in u eener nieuwe Mei.

Al het geschieden ligt in u gezonken,
Gij zijt èn eeuwigheid èn oogenblik,
Gij raakt den hemel aan en uitgeschonken,
Wordt u het aardsch' en hemelsche geluk.

Niets kunt gij dan mijne gestalt' verhalen,
Gij zijt mijn spiegelbeeld, gij zijt mijn schrijn,
In u voel ik mijn wezen ademhalen,
In u dan ben ik, hem dien wil ik zijn.

Stilte binnen de spangen van het woud. —
Waarom ben ik van diepe woorden vol
En spreek mijzelf niet uit — Iets antwoordde:
In u is het vermoeden van een God.

Het licht, het brandende, jaloersche licht,
Balt tot een zon, en bliksemt in zwaardslag,
Of doolt verdwaasd, — wij grijpen zijne gestalt'
En zetten hem op aarde tot een toorts.

De fonkelzware rinkelzee loomt aan,
Zij draagt in haar geluid het eeuwig vragen —
De onvoldane zee — zij wentelt zich,
Wij weten u o zee — wij wentelen u.

En gij o amarante lucht, vlokkig geschrift
Waarin alle geheime teekens dwalen,
Van worden en vergaan, en overgang, en zijn,
Wij knopen los de kernen van uw draad.

Want gij o sprakeloozen allen, gij
Eeuwige sterren, zonnen, zee en vuur
En wij uw klankendragers op de aarde,
Waar wij elkander raken, ontstaat God.

God bespeelt mij en ik sta vol klank,
Kreunende klanken komen uit mij los,
Mijn mond wordt stroef, onwillig beeft mijn hart
Zich door de vreemde hand te doen bespelen.

De Al-stof en de Al-geest, samen God?
Ik weet niet anders, en ik worstelde,
Den altijd zwijgende, zijn wreed geheim,
Van d' ongekende lippen af te lezen.

Wat is er in de luchten, dat mij doet
Denken aan God. — Er viel een vreemde nacht
Uit blauwen hemel zonder sterren.
En niets beweegt.

Ik zou wel willen weten of iets denkt
In het heelal, aan menschheid, dier, of plant
Aan mij, — terwijl ik schrijf de vraag,
Of er iets denkt in dit verstild heelal.

Ik projecteer uit mijn gedachtegang een Denker,
Ik denk, en wijl ik denk, denk ik, Hij denkt,
De ontoegankelijke, van wien men zegt:
„Hij, God.

Ik ben geheel in God, ik adem Hem,
In Zijn gestalteloosheid word ik op-
Genomen en ben boom en dier en vrucht.

Hij overhuilt mij met een koepeling,
Hij rukt mij neder en verheft mij weer
En om mij heen is niets dan Hij.

In elke poging iets van Hem te beelden
Zweeft adem der gestalteloosheid aan
Uit Hem, aan wien alle gestalt ontbloeit.

Te midden der muziek in de natuur,
Lig ik, en luister naar het fijn gerucht,
Van de penseelestreken, die de vogels,
Maken in de luchten met hun klank.

Ik lig, en luister, en ik word gezond,
De waan der maatschappij is mij ontnomen,
Ik ben een opgenomene, gedragene,
Luchtig gehevene uit aardschen last.

En ik vergeet de kleine kijkenden,
De menschen, die elkaars vijanden zijn,
Ontga hun oogen, hun gebaar, hun groet,
Het lenig dier dat in hun hersens loert.

En zie alleen maar uwen zachten kijk,
En uw gebaren, eeuwige natuur,
Ik hoor de milde koesterende macht
Van uwen adem, door de schepsels stroomen.

En word als een van deze om mij heen,
Een stil tevredene, omdat hij leeft,
En maakt met zijn gedachten, aan het blad
Penseelestreken, als de kleine vogels.

O de verhouding tusschen U en mij,
En de verhouding die ik weet nabij,
Wanneer ik straks van U het woord neerschrijv',
Voor U, o sprakelooze, die mij drijv'.

Het woord, het glanzende, het lieflijke,
Geboren bij het kijken uwer oogen,
Genaderd op de kleuren van uw stem,
Vertoevend bij den glimlach om uw mond.

Het woord-zoekende woord dat gij uitgeeft
Wanneer uw hoofd zich tot mij henewendt,
En blijft in meditatiën verzonken
En naar mij uitziet, zonder mij te zien.

En ook het woord geroepen door uw hand,
Indien gij mij aanraakt met het bevel,
Aan niets dan uwe teederheid te denken.

Indien gij langs de duizend snaren strijkt
Mijner inwendigheid, stroom ik vol klank,
Ik los mij op, ik word een symphonie.

Een nieuwe klank van God te brengen uit
In woorden aan mijn luistrend lijf ontloken,
Dit is van deze verzen het geluid
Niet ik, maar vreemde stem heeft ze gesproken.

Wien's waren zij, van uit der Christnen God,
Jehova's of den God der Aziaten
Uit Bel geboren of uit Astaroth
Uit der tallozen eenen der voorzaten?

O klank van allerweeg, gij zijt te zaam
Des menschen angst beslagen mond ontvaren,
De stof ging spreken en hij vond een naam,
Schuiloord voor de haar jagende gevaren.

Aan 't strand ging hij, de naakte, de voorzaat,
Zijn lippen stom, want aan zijn oog vertoonde
De Cosmos haar ontzachelijk gelaat
Waaruit het bundelend lichtspel stroomde.

De branding greep hem aan, de zee sloeg wild
Haar armen naar hem uit, hij werd bedwongen;
In rauwen schrik heeft toen zijn keel gegild,
Geboren stond het woord onder de zonne.

Het woord, het woord, het woord, het is gegaan
De branding door, de zeeën door, de luchten,
Het voer den ochtend en den avond aan,
Het felle woord, waarvoor de dieren vluchten.

Het woord nadert het licht, het woord sloeg uit
Gelijk een vlam, maakte den afgrond ope',
Het woord betastte boom, en tak, en kruid,
Het woord ging hemelen en aard bestoken.

Het woord liep om de aarde als een kind,
Het zag de hemelvelgen rondgespannen
Met licht besmeurd van roze' en paarschen tint,
Met peerlemoer, en vlokken goud behangen.

Het woord verheugde zich, het woord werd lied,
Het is den hoogen hemel ingeklommen,
Het zocht de sterren af en het gebied
Der sponningen, en neveldrommen.

Het woord bedacht zich, en het woord werd God.
Stroomende geest, die den chaos regeerde,
Een albedwinger, die de Ruimte knot,
De scheiding riep, en de menschheid formeerde.

Het woord des menschen werd der goden lied,
Het strijderslied voor den krijgsheer vervaardigd,
Hem, die zijn vijand in den afgrond stiet,
Maar dezen die hem loofde begenadigt.

Mirjam uit Israël heeft dezen Heer
Het somber lied des uittochts toegezongen; —
Mijn roem is Jah! Hij stiet het jagend heir
Schubbige golven in, die het besprongen.

Paarden en ruiters schoof zijn Hand dooreen,
Hoe heeft Hij Cheop's bent' tezaamgeklonken,
Manschappen en hoofdlieden, zij werden steen
Die in de diepte valt en ligt gezonken

O Heer, uw rechterhand gestrekt met macht,
Zette de geulen van den afgrond open,
De zee kwam overend, en hare dracht
Van golven stond gelijk een muur gelooopen.

De vijand sprak, ik jaag, ik haal den buit,
Mijn ziel moog' zich bij dezen strijd verheugen,
Mijn zwaard zal ze verslaan, en delgen uit,
Niets hunner blijve, dat van hen geheuge.

Toen blies uw adem, en de zee sloeg stijf,
En open stond de donkre muil der aarde
En slikte het alom gepantserd lijf,
Des jagers die uw adem achtervaarde.

O Heer wie blonk als gij in strijdbaarheid,
O Heer wie ging als gij door de aonen
Gij zwevende, die voor ons heeft bereid
Den uittocht door het land der Faraonen.

De volkeren hoorden 't aan, en vielen stom,
Baving besloeg den stam der Moabieten,
En der Pelasgen, en dien van Edom,
Ontsteldenis en schrik den Kanaieten.

Voortaan o Heer, uw volk zal zijn gewijd
En ingeplant en door U aangewezen
De hooge Erve uwer heerlijkheid
Waar in gij troont en hen nabij zult wezen

Dit is het uittochtslied, gedicht door haar
Die Mesoe's zuster was, Mirjam de profetesse,
Mitzrajim lag geslagen en een God
Uit Mirjam's woorden, blinkend stond ontwaakt,
Mirjam de opstandige, had Hem gemaakt.

Altijd ontstaat een nieuwe God, wanneer
De tijden rijp zijn en de menschheid gilt
In haar opstandigheid om het aanjagende,
Der naderende niet te stuiten vert. —
Zij roept een nieuwen God, en weet niet, dat
Zij zelve is de godheid, die zij roept.

Uit eene maagd geboren, vlekkenrein
Geblevene, een Heiland is ontstaan,
Zijn heerlijk aangezicht was lichtende,
Maar bovenaardsch was zijn lijdensglimlach.

Toen hij aan tafel zat brak hij het brood
En zeide, neemt en eet, dit is mijn lijf,
Ik ben gekomen om gedood te worden,
Ik wil verbloeden voor des menschen heil.

Ik wil het kruis opnemen van u af,
En dragen naar den top van Golgotha,
En daar gekruisigd worden aan het hout,
Zooals geschreven staat bij de profeten.

Maar na mijn dood machtig zal ik ingaan
Van uit dit vochte graf de hooge hemelen,
En bij mijn vader aanzitten ten troon
En eeuwig zijn, zooals ik was voorheen.

Die mij gelooven zien mijne gestalt',
Bij nacht en overal, bij dood en leven,
Zij zien mijn hand en zegening gaat uit
Van mijn gebaar en lichtend aangezicht.

Ik breng de liefde tot den mensch op aarde
Niets is dan zij, zij is het hoogst gebod,
Uit haar ben ik gekomen tot u neder,
En keer tot haar, die mij gemaakt heeft weder.

Een stille denker gaat nu in mij rond
En zegt, vermoei u niet, ik geef u vrede,
Gij nietigheetje in het blauw heelal,
Gij weet u niet, gij zijt slechts interval
Te zingen dit, wat men U te zingen zond
Van uit uw levenspartituurtje mede.

BEVESTIGING EN ONTKENNING

Bespeeld door nevelvlek en hemelvuur,
En sterrenoptocht over land en boomen,
(Een huivering dwaalt nog in onze droomen)
Zijn wij de instrumenten der natuur.

Van uit hare oneindige structuur
Raakt zij ons aan, wij hare gnomen,
En laat den wee-roep uit ons lichaam komen,
En zengt en kwetst ons in haar wild bestuur.

En nochtans laten wij niet af, dien gang
Te noemen God, alziend en zegenrijk,
En buigen in aanbiddingen ons neer.

Wij bouwen tempelen te zijner Eer,
Kastijden ons en heffen aan gezang:
Kwetsuur uit uw hand, God, is Uwe liefde.

Ik heb het recht U te ontkennen God,
Maar Gij niet mij — ik heb U steeds gezocht
Mijn geest deed niets dan zich bewegen tot
De macht onzienelijk, die alles wrocht.

Wien's wil omwaarde, en wien's hand-gebod
De ruimte uitlag en de takken vlocht,
Wien's adem poel en riet en stroom bezocht
En in het dier de klank schonk aan zijn strot.

Niets wilde ik dan U, ik zei, de boom
Is God, het blad is God, God is het woord,
God is de zee, de zon, het blauw heelal,

Gaaft Gij een teeken tot mij aan? Loom
Hangt de lucht, en daar wordt niets gehoord
Dan van mijn kleine stem het leeg geschal.

Verschijn, verschijn, verschijn, wanneer Gij zijt,
Wien ooit hebt Gij op aard' Uw zijn bewezen,
Schonk Gij U Job, kon hij Uw goedheid lezen,
Toen hij neerlag, gevlekt in schurftigheid.

Wien van de zoekenden hebt Gij bereid
Door zelfinkeer, te worden uitgelezen
In U te zien, en U nabij te wezen
Bij Uwen gang doorheen de eeuwigheid.

Een waanbeeld zijt gij God, ons beeld ontstaan
Uit levensangst, bij het zich zien versmeten,
Naar her en der, in lucht en zee en aard,

Geworpene te zijn en niet te weten
In dit doelloos en vluchtige bestaan,
Voor wien gij leven moest en werd gebaard.

Nieuwe jeugd, als uit een kan gegoten
Gele wijn, gist mijn schedel binnen
En ik voel mij opgeheven en gestooten
Naar de wieling van een nieuw beginnen.

Lachend ligt de wereld, en volkomen
Weet ik mij aan al wat leeft verbonden,
Wat mij scheidde werd mij afgenomen
En ik heb mijzelve teruggevonden.

Is nu eene godheid nog van noode,
Met mijn hand kan ik den einder raken
En ik schrijf mijzelve de geboden
En verboden, die gelukkig maken

Jeugd en nieuwe schoonheid aan U allen
Die als ik in nieuwe godheid gelooven
En vertoeven mogen in de hallen
Harer tempelen en arbeidshoven.

Natuur ik luister naar uw wil, ik ben
Uw zoon, gij hebt mij saamgesteld, gij naamt
Planten en dieren, ijzer, giftig kruid
Het zout der zee, en van der boomen hars
Van Orion den lichtweg en het beeld,
En van de zon het goud en goot het uit
En mong het kostelijk, en maakte bloed
En huid en spieren tot dit opgaand lijf
Waarin de wind jaagt van uw scheppingsadem.
Voortdurend maakt ge mij, en stoot mij aan
En toetst mijn lichaam aan uw plant, uw dier
Uw ijzer, lood en tin, magnesia
En d'andre stoffen stroomend in uw brein,
Opdat ik mij herinnere, dat gij
Mijn maker zijt, en ik uw creatuur.

Nadat ik zal zijn opgelost, wat blijft van mij,
Word ik nu weggeschoven naar de zee
Waaruit ik oorsprong nam, word ik gedoopt
In mildheid wordt het gift dat Gij vergoot
En in mij groeide, nu verstard tot erts
Stralend van licht dat aan den hemel dwaalt; —
De dood omvangt mij en zijn hand begint
Terwijl hij heeft uiteengenomen mijn gebeent'
Vermalen en vervormd met tanden van
Een duizendpootige gediert', dat hij riep op
Uit aarde schoot — de dood begint opnieuw
Aan mijn geboort' — wellicht een plant kruip ik
Uit zijn omhelzingen en maak mij op
Met fijne takken naar het veilig licht
En word bezocht door 't gonzend volk der luchten. —
Wellicht word ik een vrucht, die 't zoet behoudt
En uitplant in den man dien zij bemint
Met kus of oogenglinstering, gebaar
Van milde teederheid, die in hem wekt
Een vrome hartstocht, en het trillend spel,
Waaruit geboren wordt de nieuwe mensch. —
Wellicht ben ik niet waard, dat er ontsta
Uit mij de nieuwe mensch, en lig in diepe laag
Van sloot, of poel, tot ik geheel ontbind,
En weder waardig word gekeurd, een vlok
Een lijn, een stip, een kleur, een vleug, een zucht.

Een klank te zijn in het orkest, dat speelt
Van duizend instrumenten af, het lied
De hymenaios van het nieuwe leven.
Het liefst werd ik een boom, o Dood, bezocht
Door wezens, die mij toen ik mensch was, meden,
En die nu luisteren het takgeruisch
En 't beven van mijn blad, waaruit het zingt:

Alles van U en niets van mij,
Wat ik bezit, heb ik uit U ontvangen,
Van Uwe hymnen maakte ik de zangen,
Alles van U en niets van mij,

Kan dit zoo zijn natuur, en geeft ge mij
Wanneer ik niet meer zijn zal, dit geleide?

De geest rijpt aan de stof, zooals een bloem
Die zich voelt door de hemelstof begoten,
En hoort het kloppen aan haar donkren doem,
En springt den kelk uit, die haar hield besloten

Stof is het Al, de geest is hare roem
En alderfijnst sieraad, uit licht gegoten
En zwevend erts, dat ik te zamen noem
Muziek, der aarde zee en lucht ontvloten,

Hoort hoe omwaart haar blinkende tempeest
Dat nog in stilte laat een adem hooren
In golving op en aan en nimmer moe.

Wij doen van klanken dronken d'oogen toe
En worden lichtende als nooit te voren
En zweven weg naar een onzichtbaar feest.

De stof begrijpen, dit is van den geest,
En wijl geest is een allerfijnste stof,
Is geest de stof, die zich begrijpen wil;
Het zich verliezen in het onbewuste,
Zich te verliezen, en te vinden weer
Dit is van stof den eeuwigen cirkelgang,
Geest is de eigenschap der stof zichzelf
Te onderkennen, zich te zien, te denken
Zich, te onderscheiden, en veranderen.

De uit het stof geborene, de geest,
Nadert de stof, waaraan hij eens ontkwam,
De nu muziek gewordenen, hij nadert
Haar, waaruit hij steeg, en speelt voor haar
Een nieuwe werkelijkheid, een hoogere,
En hij bespreekt de stof met hem te gaan,
En maakt haar vleugelen, en zij verheffen zich
Geest en de stof, te zaam geworden Een,
Naar nieuwe werkelijkheden, hoogere,
Tot ook de geest weer als stof wordt, en loom,
En ziet het verre niet bereikbare
En zich voelt zinken — Stervende zweeft weg,
De lichtende muziek, die hen verhief.

Verhef U, stof, uit uw loodzwaren mantel,
Stijg naakt geworden onder het licht,
En zie u zelf, gegroefde, in uw ziel,
Bezitloosheid zal uw opstanding zijn.

Geen plooi, geen worp van valsheid om uw mond,
En in uw oogen niet de gele vlam van haat,
De stapelklank van geld niet in uw denken,
Maar in uw woord het klinken van cristal.

Aan allen geef u, nieuw geborene,
Opdat het Al zich schenke aan u weg,
Een lach, een vreugdelach worde uw zijn,
Waar is een God die hooger leeft dan gij?

De mensch, die uit het stof geborene,
De heros der natuur, haar zoon, haar God,
Staat hoog op aarde, — wie is hem gelijk
Onder het eeuwig licht, — niet een, niet een.

Zijn denken is geboren uit muziek,
Van alle godsdiensten, en alle kunst,
Aanrakende het leven, met de klank
Van de opstandigheid, en der verheffing;
Zijn denken heft geheel de menschheid op.
Naar nieuwe inzichten, waarbij muziek
Gemaakt wordt in de Tempelruimten
Van het ontloken zwevende heelal;
Hij hoort nieuw Communisme, zuivering
En voor de aarde waarlijk een opvaart
Van uit haar groeve naar het heilig licht,
Van uit de loomheid naar de klank der rede,
Van uit de sprakeloosheid naar muziek;

Het onontkoombere, nieuw Communisme,
Is het gedicht dat nu geschreven wordt,
Door de gebeurlijkheden van het leven,
Het is de nieuwe stad, die opengaat
In haar contoeren, machtig, en massaal,
In haar opgangen grijpend naar de lucht,
In haar geraas van arbeidsvreugdigheid,
In haar begroetingen met klank, en vaan;
Nieuw Communisme is de regenboog,
De kleurensparing van des menschengeest,
Het leven te herleiden, tot een spel
Van schoonheid in het aardenrijks bestaan;
Het Communisme wordt verwerping van
Wat den enkeling van menschheid scheidt,

Gij Menschengemeenschap is het opengaan
Der nieuwe werkelijkheid, de hoogere,
Die men eertijds binnen den hemel zocht,
En die nu zichtbaar wordt op onze aarde;
Uw Communisme is de dienstbaarheid
Van Een aan Allen, is het vol bezit
Aan Ieder, van wat is, — Uw Communisme is,
Het weversoog, dat alle draden telt,
Het is de hand, die nieuwe beelden wekt,
Het nieuwe hart waarin de wording vlamt,
Het woord, waaruit de nieuwe God ontstaat,

Aan U het komende: „Nieuwe gemeenschap”
Uit alle de godsdiensten saamgesteld
Staat in uw naam het wachtende volbracht.

Der Parsen weten en der Jemenisten
Van Israël het brandende geloof,
Der Christenen gevoel stroomt in uw hart.

Uw hand spit het verleden en de spade
Dekt open wat op aarde was te zien
Aan hemelglorie in een armoekleed.

Uw nimmer weifelende licht beschijnt
Van eertijds levenden de gouden maskers
Waarachter het verlaagde menschbeeld grijnst.

En van de onderworpenen, de kleine houding,
En van hun oogopslag de bitterheid,
Vertelt uw in het licht gedrenkte woord.

Uw zuivre adem blaast doorheen het heden,
En uwe werkelijkheid is nu ontstaan
Van opgerichten naar het witte licht.

Gemeenschapswil op alle de gelaten
En van geen enklen mensch verlaagd de kijk,
Zoo bootst uw hand het komende geslacht.

Aan U het komende, „Nieuwe Gemeenschap”
Uit alle de godsdiensten saamgesteld
Staat in uw naam het wachtende volbracht.

Avond is het, en ik denk aan allen,
Die verwijderd van mij, en onzichtber
Voor mijn oogen, nu dienzelfden avond
D'onbewogenen, den stillen, inzien.

Langs de bevende, de zacht ontroerde
Luchtspiralen, loopen fijne rythme-
Draden, waarop de gestalten dansen,
Eener teeder droomende muziek.

Slechts voor deze die fijn luisteren,
Vloeit de kleurengolving van het rythme;
En begint de melodie haar loop,
Onbekommerd, door het lochtig ruim.

Zijn het uw gedachten, of de mijne,
Van een komende gemeenschap zingend,
Verre kameraden, die als ik nu,
Droomend in den wijden avond turen?

Aan den ingang van het nieuw gebeuren
Zien wij een zich lichtende ontvouwen
Als cocon tot vlinder, en de menschheid
Heft zich uit haar windsels naar het licht.

Met verdwaasde oogen en de harten brandend
En de keel in vrijgesproken doem,
En de handen bevend, slaat op eenmaal
Uit den mond der slaven, felle kreet,

Hossannah! Opgestaan is Eene,
Uit het stof heeft hij zich opgewenteld,
En hij staat te zien op aarde levend,
Naar het licht rijst hij, zijn handen lichten,

En hij spreekt de nieuwe woorden „Vrijheid,
En in kameraadschap welbehagen,
En geen andere God meer dan de menschheid,
Dan de menschheid, — niets dan menschheid, niets
dan menschheid.

Zijn wij te zamen God? het overkomt
Mij in den nacht, of aan den lichten morgen,
Wanneer ik lig van alle dingen weggeborgen,
Dat er iets opstijgt in mij, en ik wacht

Te worden toegesproken, door een naam,
God, of natuur, — een, wien ik mij niet schaam
Te zeggen, dat ik ben het dwaze ding,
Dat zich een God weet, en een nieteling.

Oproer is in mij, en ik spreek mij uit
Onevenwichtig, hortend van geluid,
Ik weet mijzelf niet meer, mijn handen beven,
Het is alsof mijn hart mij wil begeven.

O diep verholen eindeloos instinct
Dat in ons leeft, en eens uitschieten zal
Te maken U, oneindige natuur,
De willige, de schoone dienaressen,
Uit wie op aard' het zuiver beeld ontsta
Des nieuwen menschen, lichtende, een God.

Wij worden magiërs, een formulier
Sprekend wij uit, en er ontstaat
Een ster, een woud, een stroom, een horizon.

Wij werpen de oeroude wetten weg
Geschrevene en de geopenbaarde,
Voor d' Eene, Kameraadschap met het Al.

Bij deze hoge heerlijkheid, verbleekt
De glans van alle de beelden en verhalen
Des ouden en des nieuwen testament's.

De klank om kameraadschap is geboren,
Haar blinkende rumoer, haar harmonie,
Is nu de zang van alle zijn geworden,

De maatschappij, doorsidderd van geluid
Der kameraadschap, hoort den sophartoon,
Der Joden, eertijds op den Sinai.

De maatschappij, doorsidderd van geluid
Der kameraadschap, hoort het orgelspel
En het jubilaté „Hij is opgestaan”.

De maatschappij, doorsidderd van geluid
Der kameraadschap, hoort het broeiend woord
Der nameloozen, biddend in moskeeën.

De maatschappij, doorsidderd van geluid
Der kameraadschap, hoort de stijging van
Een wondere muziek der nieuw geboren.

De nieuwe melodie des levens wordt gespeeld,
Er wordt gezongen uit de partituur,
„Schoonheid op aarde en in mensen welbehagen.”

O 't vele bloed dat vloeien zal, voordat
Gij staat geboren, lichtende Gemeenschap,
Uwe aankondiging vernamen wij.

Nog niet ontvangen is van u het zaad,
En reeds siddert de menschheid, aarde zal
Zegt zij, worden bedekt met menschenbloed.

Wees stil menschheid, wees stil, en leef gerust,
En baar, wat gij tot heden hebt gebaard,
Oorlog en moord, doodslag, en razernij.

Wees niet bevreesd, de tijden liggen ver,
Nog niet ontving de moederschoot het zaad,
Er wordt van Communisme slechts gesproken.

En de voorloopers, verkondigers der wet
Van kameraadschap op de kleine aarde,
Zijn klein geworden, krepel, en zeer stil,

Van hier, van daar, hun machteloze woord
Tracht nog wat zuivere mensen te bereiken, —
Men hoort ze niet, hun roep valt in den wind.

Er wordt geluid van Godsdienst, Vaderland,
En uitverkorenheid, en dichterschap,
En zelfaanbidding; Er is hoog rumoer.

Er is de stank van geld, de geur van gas,
De laagheid van het woord, de veinzerij,
En d'oude penningen van het verraad.

Er is het altijd dragen van een last,
Er is een mompeling van den verkochte,
Er is het clownschap van den kunstenaar.

Er is. — Niets Is — Er is alleen het woord,
Het machteloze, het verkondigde
Van kameraadschap op de rijke aard'.

D'ontzachlijke, die alles is, het vuur,
De zee, het land, de bergen, en de aether,
Maakte mijn hersens open, en Hij sprak:
Ga tot de menschen, zeg, hoe zij Mij zien.

O Heer, sprak ik, o God, o Zee, o Licht,
De menschen noemen U den heiligen Geest,
Onkenbaar in gedaante, Een die is,
Zijn schepper en zijn schepping tegelijk,

Wijl Gij nu zijt gestalteloos, o Heer,
Bidt men U aan in de gestalt' des zoon's,
Wiens beeltenis vereeuwigde het kruis,
Het hout waaraan Hij steeg te Golgotha,

O Gij gestalte, schoonste aller menschen,
Gestegene op dezen berg van leed
Totdat Gij reiktet naar het gouden licht, —
Des menschen aardsche leed, heeft U gebeeld.

Een sprookjeswereld heeft de kleine mensch
Om een volheerlijke figuur geschapen
Liet haar geboren worden in de stal,
Herders en vee aanbaden het gelaat.

En koningen van verre, naderbij
Zij kwamen bij de kribbe van het kind
En knielden neder en muziek voer om,
Geboren uit onzichtbare orkesten.

De eeuwige Natuur hield d'adem in
Bij het geboren worden van dit kind,
Manen en zonnen en het sterrenheir
Zij bogen zich, zooals in Jozef's droom.

En toen was daar een stilte, en de stem,
Die op den glans van gouden pennen voer,
Steeg op — „Vrede op aarde, en in den mensch
Van uit dit teeder kind een welbehagen.

Tusschen de herders en de koningen
Van ver gekomen, onder den blauwen nacht,
Bij de muziek, die gouden ommevoer,
Het naakte, teeder Jezuskindje lachte.

Niets op de werelden is zoo kostbaar
Als dit gezaligd kindje in de krib'
Aan korreiligen muur, bij zijden licht,
En koningen en herderen, geknield.

Van uit dit zuiver kindje is ontstaan
In het verbeeldingsspel der niet begrijpenden
Nog niet verbonden met de natuur
Nog niet bewust gewordenen, — een God.

Door alle wereldsferen is gevloeid
De gouden Hymenaeus „Eer zij Hem”
En jubel der verwachting „Vrede op aard’,
In alle menschenharten welbehagen.”

Hoort Gij het God, op uwen troon lazuur,
Gij nooit geziene, eeuwig Zwijgende,
„Vrede op aarde, en in harten zij
Van het geschapene een welbehagen?

En lacht Gij niet o God, den lach van een
In wien de pijn onduldbaar wordt tot vreugd,
Omdat het paroxysmus is bereikt,
En ’t veege lijf neigt dalwaarts naar de diepte.

Een welbehagen in deez’ menschenhel
Een vrede in dit land van leed en logen!
Een biddende muziek, zich wevend om
Den kreet der menschheid, in het hart gestoken?

O Heer, o onbekende God, hoort Gij het lied,
Dat deze menschheid zingt ter Uwer Eere,
Geknielt in kerk, kapel, en cathedraal,
Terwijl de aarde rookt van broedermoord.

Den mensch gaan nieuwe werkelijkheden open,
Het lichtende heelal wordt een geschenk,
En hij en zijn genooten, Soeverein.

Het Al ontmoet hem, hij ontmoet het Al,
Hij is regeerende in een gemeenschap,
Hij staat in nieuwe werkelijkheid, de mensch,

De menschen naderen de Gods-idee,
Zij worden samen d' oppermachtige,
De mensch heeft van zichzelf zich afgelegd,

En hij rijst uit zijn groeve, hij begroet
Het in de ruimte stroomende, het licht
Begroet de zwevende muziekgestalten,

De fluisterende kleuren, het gezoem

Van boomen, door den boog des winds bestreken,
Het zongehamer en het zeegeklop.

En de beschonkene, hij ziet den dag
Een hooguitvloeiend schimmenspel op goud,
Met zijn aandachtigen, de kring der wolken.

Hij hoort het licht dat van den hemel daalt,
En roept de kleurgestalten uit de aarde
En jaagt de vlinders naar het open veld.

En hij ontvangt de stille atmosfeer,
De teer-doorzoemde, de bewogene,
Waarop een klank haar kleine loop begint.

En het geraas van onzichtbare Boden,

Volkeren des kruins, de komende,
De straks geboren wordende, hoort hij.

Ik wil, zegt hij, en bij den adem van
Zijn mond, verschuift de atmosfeer,
En maakt een jaagpad open voor zijn woord,

Ik wil ontvangen van den nacht en schemer,
En van den gouden ochtend het geheim,
Ik wil het nog niet zichtbare doorzien,

Ik wil doordringen dit oneindige,
Altijd wijkende, en fluisterende
Hoog mysteriespel, dat Leven heet.

Dronken van kracht neem ik den nieuwen dag,
Waarop de goudbevachte wolken drijven,
Neem ik de schubbig rinkelende zee,

Neem ik de ronde aarde met mijn handen

Buig haar tot schip, te varen in het ruim,
Bij het gejuich der vanenrijke sterren.

Helpt mij broeders, want de zee is machtig,
En het licht klimt nog niet aan den einder,
En de woeste elementen dreigen.

— — — — —

U te maken heerlijker dan ooit
Goudbesponnen bloeiend rijke aarde,
Eindloos blauw heelal, grijp ik U aan.

Het nooit geziene is geworden zichtbaar,
Het nooit vernomene het werd gehoord,
Het nooit bevroedde kreeg op aard' gestalte,
Het ongelooflijke, hier is het geschied,
De menschheid op de aarde is haar God.

Zoo zal het worden, wanneer gij,
In wien geboren werd uit hoovaardij
En trots, — afkeer van deze maatschappij,
En haar ingaat te werpen om
Die belt van laagheid, stank, en eigenbaat.

Zoo zal het worden, wanneer gij,
Die nu te loeren ligt op uw bezit,
Zult zinken weg in angst, bij de roepstem
„Ontwaakt verworpenen der aarde,
Staat op verdoemden in domheidsmacht.”

Zoo zal het worden, wanneer gij,
O gij begnadigden, die de natuur
Doorzoekt en hare wetten vond,
De deur maakt open harer beslotenheid,
En binnentreedt den ban der menschgemeenschap

Zoo zal het worden, wanneer gij
Poeten, die de schoonheid zoekt,
Haar dienen wilt, wyl uwe hand boetseert
D'onzichtbare, die in uw hart rond dwaalt, —
Haar zien zult in haar allerhoogste klaarheid, Kameraadschap

Zoo zal het worden, wanneer gij
Verbetenen, die nu het nieuwe woord
Hooft kloppen aan de poorten van uw denken,
Uzelve openstoot en binnentreedt,
De sterke sfeer der wijde kameraadschap.

Zoo zal het worden, wanneer gij
O neergeknielden, bukkend voor een God
Dien gij niet kent, dewijl gij knechten zijt,
Voelt in uw hart het gisten van een vlam,
En een gelijke, opstaat voor uw God!

— — — — —

Zoo zal het worden, wanneer gij.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

ZELFINKEER

Waar zijt gij God, O Gij oneindige?

In ieder mensch leeft het oneindige
Het alomvattende en het verborgene
Het wankle en het vaste leeft in U,
Ontkenning en bevestiging,
„Ontbloeï”

.

INHOUD

	Bladz.
God	9
Bevestiging en Ontkenning	59
Zelfinkeer	95